

XIV. ÉVF. • 257. SZAM
 Cluj — Kolozsvár, 1931.
 november 14 Szombat
 5692 ÉV Kiszlev 4

Taxa postala
 platite in numer
 No. 224.716

Ára 5 le

UJ KELET

Budapest

Disztér 2 II e 3

Az Uj Kelet az egyetemes gsetter
 és hánsági zsidóság pol
 napilapja

Ölkkeink utánn
 forrás megjelöl

Kéziratokat nem
 megőrzésükre nem vállalkozunk

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Str. Baron L. Pop (volt Brassai
 ucca) 10. szám. Telefonszám: 9-77

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Félévre 569 lej
 Negyedévre 329 lej
 Egy hónapra 119 lej

KÜLFÖLDI
 ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Egy évre 10 dollár
 Egy hóra 1 dollár (vagy ennek
 megfelelő pénznem)
 Hirdetések tarifa szerint
 vétetnek fel

ESIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Kolozsvár, Amerika és Csernovic

Szép dolog az, hogy Bukarestben vagy Kolozsváron felveszi valaki a telefonkagylót és olyan szépen és csendesen elbeszélget amerikai rokonával, vagy üzletfelével, mintha szemtől-szembe ülne vele.

Mégis csak nagy dolog az a technika, meg az a telefóndrót, hogy percnként pottom 2800 lejt elviszi a hangot akár hét-ezer kilométerre is.

Es az sem kutyá, hogy végre Románia is hiánytalanul bekapcsolódott a nemzetközi telefonhálózatba.

Van azonban ennél még sokkal nagyobb csoda is.

Kolozsvárról lehet ugyan beszélni Amerikával is, de nem lehet telefonálni Csernovicba, Jasiba, Kisenevbe vagy akár Fogarasba. Sőt a biharpüspöki határrendőrségre sem, amint az a Vulpeanu-ügy apropójából kiderült. Igaz, hogy oda csak azért nem, mert a határrendőrségnek nincs is telefonja.

De az is igaz, hogy akármilyen messze van Fogaras, vagy Csernovic Kolozsvártól, Amerika még messzebb van. És akármilyen szoros kereskedelmi és baráti kapcsolatok kötik össze Romániát Amerikával, ezek a kapcsolatok valamivel mégis csak szorosabbak Kolozsvár és Csernovic között.

Levszük tehát a kalapunkat az Amerikával megindult telefonforgalom előtt, de illő módon csak akkor leszünk meghatva, ha összedrótózzák végre valahára Kolozsvárt Csernoviccal is.

Elégia a kávé felett

Soha se hittem volna, hogy két nagy szerelmem: a lokomotív és a fekete kávé olyan szoros kapcsolatba fognak jutni egy mással, mint Braziliában. Egy, a világot alapjaiban megrázkódtató válságnak kellett jönnie, hogy — az a felismerés közkinccsé váljon, mely szerint az Ur a kávé lokomotívok fűtésére teremtette.

Be kell vallanom, hogy mindezt ideig tévedésben éltem és különös növényi, illetőleg gyümölcs rendeltetését illetőleg. Amióta az első csésze kávé ifjuságom hajnalán megízleltem: abban a téves illúzióban ringatóztam, hogy e fekete folyadék az iny gyönyörűség és fűlős gondok enyhítésére szolgál. Arra szolgál, hogy a munkában elnyűtt idegeket fel-frissítse és illúziókat adjon az alapjában véve illúziótlan világ elviseléséhez.

Tévedtem és tévedtünk mindannyian. A kávé immár nem az emberi agy illúzióinak, hanem a gépi gyorsaság fokozására szolgál. Hogy egyelőre csak Braziliában, — az nem jelent semmit, mert hiszen a kávé főháza ebben a kies, őserős, nagy országban vagyon. Ha véletlenül Európában is olyan nagyszabású kávétermelés folyna, mint Braziliában, ugy most alighanem itt is elhangoztatták volna már a kormányok „megváltó” szavai, melyek a világválság megoldása érdekében a lokomotívok kávéval való fűtését rendelnék el.

A kávétermelés világválságának frontján tehát immár minden rendben van. Az emberek millióinak kenyérré sem jut, — nem valószínű tehát, hogy pont a kávé hiánya miatt fognak éhforradalmat rendezni. Azaz pardon: a kávé tulságos bősége miatt.

A braziliai fazendák tulajdonosai emiatt nyugodtan alhatnak. Ők egyelőre megoldották a maguk világproblémáját: a kávéárak magasságát megtartották, viszont a lokomotívok az eddiginél is fűgőbben fognak rohanni a pampákban át — annak tudatában, hogy fekete gyémánt helyett ezentul fekete gyönggyel fűtik őket.

Vajjon ki lehet az? Természetesen Jorga, aki ezzel a történelmi jelentőségű nyilatkozattal bucsuzott el a párizsi pályaudvaron a francia riporterektől. A francia riporterek alighanem el is hitték neki.

Jorga hazaérkezett és beszámolt az uralkodónak párizsi tárgyalásairól

A párizsi sajtó is megerősíti, hogy a Banca Nationala 300 millió aranyfrankos kölcsönt kap Franciaországtól. Jorga és Argetoianu tüntető szívélyességgel ölelkeztek össze az északi pályaudvaron

Bucuresti-Bukarest, november 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Jorga miniszterelnök tiz napi párizsi tartózkodás után ma reggel hat óra 45 perckor a Simplon-nal vissza érkezett a fővárosba. A miniszterelnök fogadtatására megjelentek az északi pályaudvaron a kormány összes Bukarestben levő tagjai, valamint Pieaux, Franciaország bukaresti meghatalmazott minisztere. Az egyetem képviselőjében egy diákküldöttség várta Jorgát, akit elsőnek Pieaux francia követ üdvözölt rövid beszédben. Pieaux hangoztatta, hogy Franciaország és Románia között már hosszú idők óta a legszívélyesebb viszony áll fenn, amelyet Jorga párizsi látogatása még inkább elmélyített.

A legkellemesebb impressziók

A miniszterelnök ugyancsak rövid beszédben válaszolt az üdvözlésre. Hangsúlyozta, hogy Párizsban rendkívül meleg fogadtatásban volt része.

A peronon összegyűlt újságírók különböző kérésekkel rohamozták meg Jorgát, aki azonban elzárkózott a nyilatkozatadás elől. Mindössze annyit volt hajlandó mondani, hogy párizsi tartózkodása telve volt a legkellemesebb impressziókkal. Doumer francia köztársasági elnök személyesen vett részt azon az ünnepségen, amelyen neki a diszdktori oklevelet átadták. Ez a tény éppen eléggé bizonyítja azt, hogy mennyire alaptalanok azok a hírek, amelyek Románia és Franciaország közötti viszony elhidegülésével kapcsolatosan terjesztettek.

Nem román diákok zavarták meg Jorga előadását.

Az egyik újságíró megkérdezte, hogy miért zavarták meg a diákok Jorga pári-

zi előadását. A miniszterelnök azt válaszolta, hogy nem franciák, hanem idegen diákok rendeztek tüntetést, nem is annyira az ő személye, mint inkább a jelenlévő román kormány ellen, amelyet azzal vádoltak, hogy nem védi eléggé a paraszt ság érdekeit.

A beszélgetésbe itt beleszólt Argetoianu:

— Majd megnyugodnak, ha meglátják, hogy a mezőgazdák érdekében milyen javaslatokat terjesztünk a parlament elé.

A lapok egyébként kiemelik, hogy Jorga és Argetoianu igen szívélyesen üdvözölték egymást. E két politikus össze ölelkezett. A pályaudvaron Jorga a miniszterelnökségre hajtott. Itt Argetoianu referált neki a távollétében történt eseményekről, majd ismertette az időközben elkészült gazdasági és pénzügyi törvényjavaslatok intézkedéseit. Ezeket a javaslatokat Argetoianu tegnap bemutatta Szinajában, a még mindig lábbadozó uralkodónak. A király már teljesen jól érzi magát, de Argetoianu kérte, hogy még néhány napig ne kockáztassa meg a Bukarestbe való utazást.

Ma délben fél tizenkettőkor Jorga miniszterelnök Szinajába utazott. Délután három órakor audiencián jelent meg az uralkodó előtt s beszámolt párizsi tárgyalásainak eredményéről.

Létrejött a francia kölcsön

Párizs, november 13. Francia pénzügyi körökben és a tőzsdén az a hír terjedt el, hogy létrejött a megegyezés a francia jegybank és a román kormány között a Romániának andandó 300 millió kölcsön ügyében. Románia a kölcsönösszeget a bankjegyfedezet növelésére fogja felhasználni.

Mi azonban akárhogy is megharagszik érte Jorga, nem hisszük el.

Csak az vigasztal bennünket, hogy talán még ő maga sem hiszi azt, amit mond. Nagyon jól ment most egy hétfő Jorgának Párizsban és pusztá optikai csalódásból képes elhinni azt, hogy nekünk éppen olyan jól megy dolgunk idehaza, mint neki odakint.

Szerencsére a miniszterelnök párizsi piunkösi királyságának vég szakadt. Jorga ma már újra Bukarestben trónol és valószínűleg újra vakargatja a fejét, amikor összegyűlt postájának a panasz-tengerében elmerül és annyi küldöttséget kell fogadnia, hogy nem fogja győzni őket kidobálni, vagy a tengerbe való ugrásra utasítani.

Hamarosan meglátja majd Jorga, hogy nem is megy nekünk olyan jól sem anyagilag, sem erkölcsileg. Bár az is igaz, hogy a tudós professzornak, de kevésbé tudós miniszterelnöknek nem igen van fogalma közgazdasági természetű dolgokról. Mesélik róla, hogy miniszterelnökké való kinevezése után ezekkel a szavakkal lepte meg a feleségét:

— Itt van ezer lej, csináltass magadnak egy megfelelő toalettet. Most, hogy miniszterelnök lettem, hivatalosak leszünk olykor az udvarhoz és szükséged lesz egy alkalmi ruhára is.

Megható ez a naivitás és van benne elegendő báj is. De egy professor, aki nem tud megbirkózni a házatájának „közgazdasági” problémájával, mi a csodának vette a nyakába az egész ország gondját?

Tanulni akar talán? Nagyon szép dolog. De miért éppen a mi bőrünkön?

VILÁG TÜKRE

A forrongó Perzsia

A világháború előtt az óriási Perzsia teljes aléltásban várta a pusztulást. Az északi rész orosz, a déli pedig angol érdeklőzóna volt, míg a közepén meghagyott keskeny csíkon maradt meg csak a sah uralma, de ez is csak látszólagos volt, mert valójában it is az orosz befolyás érvényesült. Az ország egész területén jól szervezett és hatalmas rablóbandák garázdálkodtak. Ellenük nem lehetett eljárni, mert az üldöző katonaság elől vagy angol, vagy orosz érdekszférába menekültek, ha ugyan egyáltalán menekülni akartak, mert többnyire sikerrel vették fel a harcot a teljes korrumpált katonasággal szemben.

Az uralkodó személyes védelmére egy testőrdandár szolgált, amelyet teljesen jeles mintára szerveztek és amelynek valamennyi magasabbrangu tisztje olasz volt. Ebben a kozákdandárban szolgált Niza Khan, aki csak hosszú idő múlva tudott tisztit rangot kapni. Apja egyszerű perzsa paraszt volt, az anyja pedig kaukázusi török nő és ez utóbbitól nemesek a szép külsőt, hanem erős akaraterejét is örökölte.

Mohamed Ali trónralépése után 1906-ban általános zavargás tört ki Perzsiában az uralkodó család és a hivatalnoki kar kizsákmányoló uralma ellen. A kozák brigád volt hivattva arra, hogy elnyomja a lázadásszerű forrongást és ezekben a napokban Niza Kahn annyira kitiuntette magát, hogy hamarosan tisztté nevezték ki. A világháború kitörésekor már törzstiszt volt és titokban halálos ellensége az oroszoknak. Amikor 1917-ben a bolsevisták jutottak Oroszországban uralomra és már nem kellett attól tartani, hogy az oroszok megszállhatják Perzsiát, egészen egyszerűen elkergette a testőrdandár orosz parancsnokát és maga lépett a helyébe.

Anglia szívesen látta természetesen ezt a változást, mert benne látta a jövő emberét, akinek az előmenetele megkönnyíti az angol aspirációkat, melyek az arab olajmezőkön túl Bakuig terjednek. Az uralkodóház nem sokat törődött a dolgokkal, teljesen elmerült a pompában és a fényűzésben, az ország ügye elhanyagoltabb volt, mint valaha: északon a kurdok, délen az angolok által biztatott arabok garázdálkodtak, az egész országban pedig még jobban elharapódzott a banditauralom, mint azelőtt. Elégedetlenség lett urrá a lakosság józanabb részében és ezt az egyre növekvő elégedetlenséget használta fel Niza Khan arra, hogy egy merész elhatározással magához ragadja a főhatalmat. 1921 februárjában váratlanul és ellenkező parancsal dacolva bevonult Teheránba a vezetése alatt álló dandár élén és rövid, még csak véresnek sem mondható harc után elkergette a dinaszticiát és megválasztatta magát „Sardar Supeh” címen Perzsia teljhatalmu kormányzójává, hamarosan megszervezte a hadsereget és a közigazgatást és Perzsia uralkodójává koronáztatja magát. Ez tulajdonképpen helytelen kifejezés mert Napoleonnal hasonlóan, ő is maga teszi fejére a koronát és a maga akaratából szilárd léptekkel lép fel az ugynevezett páva trónra. Páva trónnak nevezik Perzsia uralkodói székét, amely több métermázsá vert arany,

milliárdokat érő drágakövekkel van kirakva és különféle művészi oxidálásokat olyan ragyogóvá teszik, mint egy kiterjesztett pavafark.

Hamarosan rendet teremt az országban, leveri a kurdokat és az arabokat, valóságos kiirtja a rablóbandákat és olyan közbiztonságot teremt, hogy ma már fegyver nélkül is lehet utazni Perzsiában. A közigazgatást igyekszik modernizálni és általában sok gondot fordít a kulturális viszonyok fejlesztésére, követi Amanullah és elsősorban Kemál pasa példáját. Megépíteti Perzsa első vasútját, de még mielőtt ehhez hozzáfog, már megállapodik a német Junkers-céggel és rendszeres repülőjáratot vezet be az országba.

Van ugyan látszatparlamentje is Perzsiának, felelős minisztériuma is van, ezek mögött azonban Niza sah Pelehvi a korlátlan egyeduralkodó, aki szükség esetén erőszakos rendszabályoktól sem riad vissza. Eppen ez a hajlama, amelyet a viszonyok a legteljesebb mértékben indokolnak, fejlesztett ki a perzsa nép intellektuális részében egy bizonyos foku ellenállást, ami lassan heves gyűlöletté fajzott el. A nyugatra küldött diákok, akik utrakelésük előtt többnyire állami ösztöndíjat kapnak, a nyugati kultúra hatása alatt emigránsokká vedlenek át és a távolból könyvek, röpiratok és magánlevelek útján a leghevesebb agitációt fejtik ki a sah ellen. Legnagyobb bűnűl azt rójják fel, hogy gazdasági téren teljesen aláveti magát Anglia olajpolitikájának és hogy végre akarja hajtani a rég beígért földbirtokreformot. Perzsiában alapjában véve nincs kisbirtokos osztály, hanem óriási, nálunk szinte el sem képzelhető nagybirtokokat vesz bérbe uzoráron a szegény paraszt nép a tulajdonosoktól. Niza Kahn ennek a megszüntetését ígerte, azonban csak félig hajtotta végre, mert elvette ugyan nagyon sok földbirtokostól a kisebb birodalomnak is beillő területeket, de azokat nem osztotta szét a bérlők között, hanem vagy magának tartotta meg, vagy pedig hűveit jutalmazta velük. A másik vádat igazolják azok az események, amelyek egy angol olajipari vállalatnál játszódtak le nemrégiben. A vállalat olajkutjainál sztrájk tört ki, mire a sztrákolók ellen nem csak perzsa katonaság és csendőrség vonult ki, hanem angol tengerészeknek is megengedték a beavatkozást. Innen a távolból természetesen nagyon nehéz megállapítani, hogy alapjában kinek van igaza, az elégedetlenségnek-e, vagy a sahnak, mindenesetre letagadhatatlan, hogy a züllött és a tönk szélén állott országból kulturállapot akar csinálni és ha máskeppen nem megy, akár erőszakkal is. Az emigránsok röpiratait és újságjait egyelőre nem sokat árthatnak neki, sőt látszat szerint még hosszú ideig nem lehet ezeknek semmi következményük, mert a hadsereg és a tisztviselői kar feltétlenül híve az uralkodónak.

Primăria Municipiului Cluj.
No. 22068—1931.

PUBLICATIUNE

Se aduce la cunoștința celor interesați că în ziua de 3 luna Decembrie anul 1931, ora 11 a. m. se va ține în localul Primăriei, Cluj, Camera No. 5, str. Regina Maria No. 2, în fața Comisiei de Licitații a Municipiului Cluj, licitație publică pentru procurarea următoarelor mașini:

- 1 (una) buc. Autopompă-Stropitor;
- 1 (una) buc. Sasiu de camionetă (pentru Auto-car de unelte);
- 1 (un) Automobil de serviciu „Roadster”, necesare pe seama serviciului de incendiu al Municipiului Cluj.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din Legea Contabilității publice, regulamentului O. C. L. și norme publicate în Monitorul Oficial No. 127 din 4 Iunie 1931.

Toate persoanele cari vor lua parte la licitație, vor depune pe lângă ofertă și o garanție de 5 la sută din valoarea furniturii oferite, iar oferta se va face numai în conformitate cu caetele de sarcini, cari pot fi văzute în fiecare zi dela ora 10 a. m. până la ora 13 p. m. în localul biroului Atelierului Central al Primăriei Cluj, Cal. Traian No. 19.
Cluj, la 10 Nov. 1931.

Primăria Municipiului Cluj.

Asszonyok, férfiak, kicsinyek és nagyok

csak BRÁZAY sósborszeszt vásároljatok

A lengyel kormány energikus intézkedéseket ígér az antiszemita zavargásokkal szemben, amelyek az egyetemekről az uccára is áttértek

Több mint hetven súlyosan sérült zsidó diákot ápolnak a zsidó diákolthozban. Zsidónak nézték és megtámadták a varsói egyetem antiszemita rektorát

Varsó, november 13. Szombaton és vasárnap folytatódott Varsóban az antiszemita kilengések, sőt áttértek más egyetemi városokra is. Szombaton több mint ezer nemzeti demokrata diák vonult fel a műegyetem épülete elé. A rendőrség hiába próbálta meg szétosztani a tömeget. Néhány antiszemita diák könnyebb sérüléseket szenvedett a rendőrök gumibotjaitól, a menetet azonban rövidesen sikerült ismét összeszedni és a tüntetők folytatták a felvonulást. A politechnikum előtt több ezerre szaporodott fel a tömeg. A lengyel műegyetemi hallgatók a tüntetés híreire ott hagyták az előadásokat és az uccára özönlöttek, míg az épületben tartózkodó mintegy százötven zsidó diáknak szigorúan megtiltották, hogy elhagyják az épületet.

Blokálják a zsidó diákokat a műegyetem épületében

A zsidó diákokat egy terembe zárták be, ahol helyzetük valósággal kétségbeejtő volt. A tömeg ugyanis kiadta a jelzőt: be kell törni a terem ajtaját és meg kell támadni a zsidó diákokat. Egy Ring nevű zsidó műegyetemi hallgatónak sikerült kalandos módon kiszökni a politechnikum épületéből. Ring a lengyel képviselőházba rohant, ahol Sommerstein zsidó képviselőt értesítette a történetéről. Sommerstein azonnal intervenált a jelenlévő minisztereknél. Ezek felkérték az antiszemita nemzeti demokrata párt vezetőit, hogy vonják vissza embereiket a politechnikumtól. Délután négy óra tájban végül szabaddá tették az utat a zsidó diákok előtt, akik ily módon elhagyhatták a műegyetem épületét.

A kereskedelmi főiskola rektora testével védi a diákokat

A kereskedelmi főiskolán szombaton ugyancsak véres antiszemita zavargások színhelye volt. A huligánok behatoltak a zsidó diákok helyiségébe, szétrombolták a berendezést és megsemmisítették a könyvtárat. A főiskola rektora energikusan közbelépett a zsidó diákok védelmében és megakadályozta azt, hogy vérontásra kerüljön a sor. A fenyegetett zsidó diákokat az egyetem aulájában gyűjtötte össze, majd ő maga állt a terem ajtaja elé, hogy a huligánok behatolását megakadályozza. A kereskedelmi főiskoláról a tüntetők a kultuszminisztérium épülete elé vonultak, ahol zsidó-ellenes beszédek tartottak. A rendőrség hatvan négy tüntetőt letartóztatott.

A zsidó diákolthont valóságos kórházzá alakították át a csaknem egy hétig tartó zavargások. Az otthonban hetven súlyosan sérült zsidó diák áll orvosi kezelés alatt. Több más sérültet magánházaknál ápolnak. A sebesültek száma meghaladja a százat. Mint egyik előző számunkban megírtuk, az antiszemita diákok zsidónak nézték és megtámadták a huligánokkal cimboráló Lukaszewicz egyetemi rektor feleségét. Mint a Zsidó Távirati Iroda jelenti, kevesen mulott, hogy maga az antiszemita rektor erre a sorsra jusson. Az egyetem udvarán egy antiszemita diák zsidónak nézte és megtámadta Lukaszewiczet, akit a sors ironiájából zsidó egyetemi hallgatók védtek meg a támadás elől.

Az uccára is áttértek a zavargások

Varsó, november 13. Az antiszemita zavargások vasárnap az egyetem épületeiből Varsó uccára is áttértek. A nemzeti demokrata diákok nagy csoportokban vonultak fel a zsidó negyedekbe, ahol a

zsidó járókelőket brutálisan bántalmazták. A zsidó üzletek kirakatait és a zsidó lakások ablakait bevették. A huligánok lerángították a villamoskocsikból a zsidó utasokat és megverték őket. Az időközben megszervezett zsidó ifjúság a megtámadottak védelmére sietett. Formális uccai harc fejlődött ki a zsidók és az antiszemita között. Mindkét oldalon több sebesülés történt. Végül közbelépett a rendőrség is. A karhatalmi csapatok kiszorították a tüntetőket a zsidó negyedből.

Zsidó interpelláció a zavargások miatt

Varsó, november 13. A lengyel képviselőház, a Sejm szombat délutáni ülését csaknem teljes egészében az antiszemita zavargások fölötti vita töltötte ki. A zsidó parlamenti klub nevében Rothenstreich képviselő interpellálta meg a kormányt a zavargások miatt. Rámutatott arra, hogy a lengyel sajtóban már hére óta zabolátlan uszító propaganda folyik a zsidók ellen. A hatóságok ölbetett kezekkel tűrték az igaztást, plakátokat ragasztottak ki, amelyek azt lehetett olvasni, hogy a lengyelországi gazdasági válságról és a munkanélküliségről

November 15-én nemzetközi gyűjtési nap lesz a munkanélküliek éhezõ gyermekei számára

Ma a világ összes rádióállomásain keresztül elhangzik a szöveg: „Az éhezõ gyermekeket táplálni kell”

Genf, november 13. Ma a világ összes rádióállomásain keresztül elhangzik a szöveg: „Az éhezõ gyermekeket táplálni kell”. A világválság legszánandóbb áldozatainak felségélyezésére felhívás ment szét a nemzetközi gyermekmentõ szövetségtõl az ország társadalmához, mindenkinek figyelmébe ajánlva a nemzetközi gyűjtõ-

napon az adakozást a nemes célra. Genf, november 13. A nemzetközi gyermekmentõ szövetség felhívással fordult az összes államok dolgozó embereihez, melyben figyelmükbe ajánlja a munkanélküliek gyermekeinek segélyezésére hivatott s november 15-én tartandó nemzetközi gyűjtési napot.

A kormány mindent megígér

A kormány nevében Pieracki belügyminiszter válaszolt az interpellációra. Elismerte, hogy az utóbbi napokban az ifjúság egyrésze a zsidó nemzetiségû polgárok ellen sajnálatraméltó kilengésekre ragadtatta magát.

— Ezért azonban — mondotta a belügyminiszter — sem az egész egyetemi ifjúságot, sem a lengyel társadalmat nem lehet felelõssé tenni. Miután ezek helytelenítik a bûnös excessusokat. Egy bizonyos csoportról van csupán szó, amely pártpolitikai tényezõk felelõtlen befolyása alatt áll. Ezek a tényezõk bûnõsek a zavargásokért, amelyek szegényre válnak a lengyel nép kulturájának és tradíciójának. A lengyel kormány mindent megtesz a polgárok életbiztonsága érdekében. Az egyetemek autonómiája következtében azonban nem léphetett egy fel, mint ahogyan az szükséges lett volna. Számos tüntetõ felelõsségre vontak, fegyelmi eljárás van folyamatban. A kormány teljes energiájával fog elnyomni minden olyan kísérletet, amely a zavargások folytatására irányulnak.

A régi mese

A nemzeti demokrata képviselõk nevében Stipolowski reflektált a kormány-nyilatkozatra. Kijelentette, hogy Krakkóban a zsidó diákok provokálása folytán törték ki a zavargások. (Közbekiáltások a zsidó parlamenti klub soraiból: „Ez közönséges hazugság!”) Varsóban is a zsidók provokáltak. A nemzeti demokrata visszautasítja a lengyel egyetemi ifjúság ellen irányuló kormánynyilatkozatot. Zsidó hullákat követelünk az anatómiai intézet és numerusz klauzusz a zsidó diákok számára. A lengyel ifjúságnak pedig gyors és teljes gyõzelmet kívánunk.

Az angol kormány az alsóházban hivatalosan bejelentette, hogy a cyprusi lázadást vérbé fojtották

Lord Ponsonby lett az angol felsõházi ellenzék vezére

London, november 13. Az alsóházban kormányrésztõl bejelentették, hogy az egy éves fegyverkezési szünetet 35 állam fogadta el s kettõ elvben szintén hozzájárulását adta a javaslatához. Közölték egyben a parlamenttel azt is, hogy Cyprusban helyreállott a rend. A tengerészgyalogság elhagyta a szigetet s a hadihajók is eltávoztak a kikötõkbõl. A rend fenntartására sorkatonaság maradt visz-

za Cyprusban. A lázadás vezereit eltávolították s az okozott károkat megfogyják téríteni a bûnösökkel. A szigeten királyi pátentst hirdettek ki, amely megszüntette a törvényhozó tanács mûködését s a fõkormányzót ruházta fel a törvényhozói hatalommal.

London, november 13. A felsõházi ellenzék vezére, lord Parmoor visszavonulása folytán lord Ponsonby lett.

IMPERIAL PALACE HOTEL

Bucuresti, Calea Victoriei 47., a királyi palota mellett. Uj vezetés. Teljesen renoválva. Központi fûtés. Hideg és meleg folyóvíz minden szobában. Fürdõszobák. Lift.

Mérsékelt árak!

Szõrmebundákat nutri- szinre és bõrkabátokat felalõsség mellett fest „UNIO” kelme-festõgyár Cluj, Reg. Ferdinand 133. Belvárosi fióküzletek: Str. Baritiu 2. Str. Regina Maria 11. Calea Motilor 112.

Egy

Ha Z

Oradea-Nagyv Uj Kelet tudós Nagyvárad zsidó adott végzete. I mindig nem le melyik az igazi szervezet a ket tény, hogy Nag kettõ igyekszõ utóbb a borsai volna alkalmas váradi zsidóság szomorú emléke

Zel Pet

Az egyik va — mint ismere az országzserte aki a legutóbbi listavezetõje vo genaru novem a Vasgárda bih reszust tart N dõk tiltakoztak tek védelmet. hogy semmiese szus megtartás mester megfcl riumhoz Ghica karestben ugy vannak Petring minisztérium é ponensét és er Az engedélyeze letkezett, amel beleszóltak. Ez A nagy vita k szerzett a kon Corneliu Zelea Neamt megye és a Vasgárda azonmód levele nagyváradi Ga tójének, amely fõlta, mintha kongresszusi kodnának. A l harmegyei V nem lehet, mi Ha tehát vala gel visszaélné, tegségben szer akit nem kell

K

Ezek után a gyében két Va lakosság boldo szabályosan, z egyiket elismé kat nem. Az vezeti, a más ismeretes P Most azonban log távolról s ágaz, hogy Bil is mûködik. E tulajdonképpe ugyanaz azt á lteste, Codre hoz, hogy Bu naranak. A ki komplikálódó de Vest közõ lteket, Petr ltkozatával e nem alkalmas kétféjû bihar ügyét, ezzel antiszemita s csegtetik a n számot tartha

A Gazeta kesztõségét t Vasgárda egy rius egyenes reanu küldte, a leghatározó váradi ugy ugynevezett Codreanu hir ringenaru m gárdának, ne vezet nevébe követ felmut

Uj

Egyre jobban bonyolódik a nagyvárad Vasgárda-misztérium

Ha Zelea Codreanu továbbra is intranzigens marad, úgy Petringenaru keresztényszocialista pártot alakít

Oradea-Nagyvárad, november 13. (Az Uj Kelet tudósítójától). Mint megirtuk, Nagyvárad zsidóságának két Vasgárdát is adott végzete. Ebben a pillanatban még mindig nem lehet pontosan tudni, hogy melyik az igazi és melyik az álvasgárdista szervezet a kettő közül. Annyi azonban tény, hogy Nagyvárad zsidóságát mind a kettő igyekszik nyugtalanítani és legutóbb a borsai per táblai tárgyalása adott volna alkalmat arra, hogy megidézzék a váradai zsidóság előtt 1927 decemberének szomorú emlékeit.

Zelea Codreanu megtagadja Petringenarut

Az egyik vasgárdista szervezet élén — mint ismeretes — Petringenaru János, az országiszerte ismert cipésmester áll, aki a legutóbbi választásokon a Vasgárda listavezetője volt Bihar megyében. Petringenaru november 12-re behirdette, hogy a Vasgárda biharmegyei szervezete kongresszust tart Nagyváradon. A váradai zsidók tiltakoztak és Ghica prefektustól kérték védelmet. A prefektus kijelentette, hogy semmiesetre sem fogja a kongresszust megtartását engedélyezni. A cipésmester megfellebbezte a belügyminisztériumból Ghica prefektus határozatát. Bukarestben úgy látszik jó összeköttetései vannak Petringenarunak, mert a belügyminisztérium dezavualta nagyváradai exponensét és engedélyezte a kongresszust. Az engedélyezés körül hírlapi polémia keletkezett, amelybe a bukaresti lapok is beleszóltak. Ez volt Petringenaru veszte. A nagy vita közepette ugyanis tudomást szerzett a kongresszusi előkészületekről Corneliu Zelea Codreanu, e pillanatban Neamt megye országgyűlési képviselője és a Vasgárda legfőbb vezére. Codreanu azonnali levelet írt Alter Scotusnak, a nagyváradai Gazeta de Vest egyik szerkesztőjének, amelyben határozottan megcáfolta, mintha az ő bihari vasgárdistái kongresszusi előkészületekkel foglalatkoznának. A levél leszögezte, hogy a biharmegyei Vasgárda vezére senki más nem lehet, mint Busita belényesi tanár. Ha tehát valaki ezzel a címmel és jelleggel visszaélne, úgy az szereplési viselkedésében szenvedő ember lehet csupán, akit nem kell komolyan venni.

Két szervezet, amely voltaképpen egy

Ezek után azt hittük, hogy Bihar megyében két Vasgárda is igyekszik a zsidó lakosság boldogulását szolgálni. Az egyik szabályosan, a másik szabálytalanul. Az egyiket elismeri Zelea Codreanu, a másikat nem. Az egyiket Busita professzor vezeti, a másikat a különböző perekből ismeretes Petringenaru cipésmester. Most azonban kezd kiderülni, hogy a dolog távolról sem így egyszerű. Mert való igaz, hogy Bihar megyében két Vasgárda is működik. Ez a két szervezet azonban tulajdonképpen mégis egy. Petringenaru ugyanis azt állítja, hogy ő a Busita felettése, Codreanu viszont ragaszkodik ahhoz, hogy Busita parancsoljon Petringenarunak. A kissé zavaros és egyre inkább komplikálódó ügyről a nagyváradai Gazeta de Vest közlő mai számában újabb részleteket, Petringenaru cipésmester nyilatkozatával egyetemben. Ezek a részletek nem alkalmasak arra, hogy tisztázzák a kétféle biharmegyei Vasgárda szervezet ügyét, ezzel szemben viszont egy újabb antiszemita szervezet megalakításával kecsegtetik a nagyváradai zsidókat s eképpen számot tarthatnak az érdeklődésre.

Megjelenik a jasi légionárius

A Gazeta de Vest szerint a lap szerkesztőségét tegnap délután felkereste a Vasgárda egyik légionáriusa. A légionárius egyenesen Jasiból jött. Zelea Codreanu küldte, azal a megbízatással, hogy a leghatározottabban tiltakozzék a nagyváradai úgynevezett Vasgárda szervezet úgynevezett kongresszusa ellen. Zelea Codreanu hírvivője kijelentette, hogy Petringenaru még csak nem is tagja a Vasgárdának, nemhogy jogában állna a szervezet nevében beszélni és cselekedni. A követ felmutatta a Jasiban megjelenő

Légionarii című lapot, amely a fentebbi értelemben cikket közöl.

Petingenaru sem hagyja magát

Öt perc sem telt el a jasi kiküldött távozása után és megjelent a Gazeta de Vest szerkesztőségében Petringenaru. A kiváló cipésmester tiltakozott az ellen, mintha ő nem volna légionárius, valamint az ellen, hogy ő agitációkat készítene elő. Bizonyítékképpen jegyzőkönyvet szedett előt. Ebből kiderül, hogy röviddel ez előtt megalakult a Vasgárda biharmegyei szervezete. Elnökké megválasztották Petringenarut, míg a vezetőségben helyet foglalt Busita belényesi tanár is. Petringenaru végül nyilatkozatot szerkesztett meg, amely érdekes dolgokat tartalmaz, anélkül, hogy hozzájárulna a nagyváradai Vasgárda-misztérium tisztázásához. Az audi-

tor et altera pars elve alapján mi is közzöljük a kitűnő Petringenaru nyilatkozatát, amely a következőképpen hangzik:

Vagy vasgárdista vagy keresztényszocialista

„Alulírott Jon. R. Petringenaru-Motu, mint a romániai iparosok szövetsége nagyváradai szervezetének elnöke és mint a romániai cipészek és cizmadiák szövetségének elnöke, 1931 május 8-án választási kartell kötöttem Zelea Codreanu csoportjával s listavezető voltam Nagyküküllőben és Biharban. A választások után megalapítottam a nagyváradai munkanélküliek műhelyeit és étkezőit Pero név alatt. A cég vezérigazgatója én vagyok, több mint 14 ezer tagunk van. A Codreanu-párt engem választott meg a bihari szervezet elnökévé s ezt a választást a pártvezérnek és a kongresszusnak ratifikálnia kellett

volna. Az engedély késedelmeskedése miatt nem lehetett a kongresszust megtartani, Codreanu nem tudott a biharmegyei szervezet határozatáról s ezért írta a Gazeta de Vestnek az ismert levelet. Következésképpen a leghatározottabban megcáfolom, mintha én akár a Vasgárda, akár a munkanélküliek cégre alatt agitációkat üznék. Hasonlóképpen nem felel meg a valóságnak, mintha egy „haszonleső okvetetlenkedési”-ről volna szó s mintha én a kommunistákkal is érintkezést tartanék fenn. Várjuk a vezér és a kongresszus határozatát, azután pedig megvizsgáljuk a helyzetet, azzal a gondolattal, hogy a munkásoktól a Vasgárdába vezetjük le, vagy pedig ellenkező esetben egy keresztényszocialista pártot szervezünk.”

A helyzetkép ezek után a következő volna Nagyváradon: Petringenaru ki van szemelve, de nincs ratifikálva. Ha Codreanu továbbra is elvitatná érdemeit, úgy megalakítja a romániai keresztényszocialista pártot. Egyébként pedig marad kiváló tisztelettel a romániai cipészek és cizmadiák szövetségének elnöke.

Beavatott nagyváradai körök nem tartanak kizártnak újabb komplikációkat.

Korainak bizonyultak az északmandzsuri fegyverszünetről szóló hírek

A japánok a Népszövetség hétfőn megnyíló ülészakát befejezett tények elé akarják állítani

a fiatal kínai excsászárnak Mandzsuria trónjára való ültetésével. Pekingben és Hankauban kihirdették az ostromállapotot

A kínaiak megkezdték az előnyomulást és döntő csapást akarnak mérni a japánokra

London, november 13. Az északmandzsuri japán csapatok helyzete igen komoly. Egy kínai lovas-had-

akarják állítani a fiatal kínai excsászárnak Mandzsuria trónjára való ültetésével. Az excsászárt, aki eleinte vonakodott a japánok terveit szolgálni, torpedórombolón kicsempészték Tientsinből s még a tanácsülés összeülése előtt Mukdenben Mandzsuria császárává fogják proklamálni. Dél-Mandzsuriát már el is árasztották a régi császári sárkányos lobogókkal. Az excsászár Dairenből tovább utazott.

Újabb jelentések szerint az északmandzsuri fegyverszünet híre korainak bizonyult. A kínaiak megkezdték újra az előnyomulást, a Nonni folyó felé s az a céljuk, hogy döntő csapást mérjenek a japán megszállókra. Egy kínai lovashadtest hátra akarja támadni és bekeríteni a japánokat.

Tokióban számolnak azzal, hogy a kínai tulerővel még tartós harcok lesznek. Hivatalos helyen is bevallják, hogy a helyzet rendkívül komoly.

Pekingben forradalmi összeesküvés miatt kihirdették az ostromállapotot. Hankauban súlyos zavargások voltak. Több ezer főnyi tömeg viharos tüntést rendezett a japánok ellen. Katonáság közbeavatkozása állította helyre a rendet. Hankauban is szűkségesnek mutatkozott az ostromállapot proklamálása.

Anglia nem óhajtja szaporítani a kínai vizeken tartózkodó angol hadihajók számát.

Tokiói kormánykörökből a londoni lapok tudósítói azt az értesülést szerzték, hogy a japán népszövetségi delegáció a hétfőn Párizsban kezdődő rendkívüli népszövetségi tanácsi ülészakon nem lesz hajlandó engedményekre.

A japán hadvezetőség ellenoffenzívát készít elő Észak-Mandzsuriában. Valószínűleg közelebről felemelik a megszálló sereg létszámát. Tokióban izgalmat váltott ki az a hír is, hogy a nemzetközi kommunista hadtest mint egy háromezer embere, koreaiak, kínaiak, szovjetoroszok — megkezdték a felvonulást a mandzsuri határ mentén s utjuk célja az északmandzsuri Tsitsikar.

A japán hadügyminisztérium közlése szerint a mandzsuri harcokban 129 japán katona vesztette életét s a sebesültek száma 302.

London, november 13. Sir John Simon angol külügyminiszter és Dawes tábornok, az Egyesült Államok londoni nagykövete vasárnap utaznak Párizsba a népszövetségi tanács ülésére.

Ugy hírlik, hogy az amerikai kormány a hétfőn Párizsban összeülő népszövetségi tanácsülés elé kompromisszumos javaslatot terjeszt a mandzsuri konfliktus megoldása végett.

— Szabadlábba helyezték Primo de Rivera fiát. Londomból jelentik: Madridban szabadlábba helyezték Antonio Primo de Riverát, az elhunyt diktátor fiát, akit monarchista összeesküvés gyanúja miatt tartóztattak le néhány nappal ezelőtt.

— A bécsi munkásság nagy felvonulást tartott az osztrák köztársasági évfordulóján. Bécsből jelentik: Az osztrák köztársasági évforduló tegnapi ünnepnapján Miklas elnök fogadta a kormány tagjait. Buresch szövetségi kancellár beszédet mondott, melyre a szövetségi elnök válaszolt. A munkásság felvonulást és a stádonban nagy sportünnepséget rendezett.

— Pfriemer órnagyot rendőri felügyelet alá helyezték Münchenben. Berlinből jelentik: Pfriemer órnagy osztrák Heimerweh-vezért Münchenben rendőri felügyelet alá helyezték, mert alapos gyanu merült fel ellene, hogy bajor területéről újabb ausztriai puccskíséret tervét irányítja. A lapok szerint Pfriemer közelebről elutazik Jugoszláviába.

— Véget ért a tengerentuli gabonahossz. Londomból jelentik: A tengerentuli gabonahossz véget ért. A tőzsdéken a rövidletű hossz után nagy áresések következtek be.

BIZTOS PENZELHELYEZÉS, ha olcsón jó könyvet vesz a Lepage-antikváriumban, Kvár. A könyv értéke megmarad és a tudás bőséges kamatot hoz. Kérjen jegyzéket.

A szép Pixavon-haj

elérhető most

Pixavon-shampooval is

Fényt és laza teltséget ad a hajnak.

A Pixavon-shampooon teljesen mentes a szódától.

Egy kis csomag 2 mosásra elég és ára csak 10 Lét.

test megkerülő mozdulatokat hajt végre ellenük s el akarja vágni dél felé irányuló összeköttetéseiket. A segítségül küldött csapatőrítések most már idejében aligha érhetik be a Nonni-folyónál álló japán osztagokat, mert mintegy kétszáz kilométer utat jórészt gyalog kell megtenniük, ami legalább egy hetet vesz igénybe.

Ugy hírlik, hogy a Tsitsikarnál ope ráló kínai haderők a szovjettől 15 vagon hadianyagot kaptak.

A Daily Express pekingi jelentése szerint a japánok a hétfőn Párizsban összeülő rendkívüli népszövetségi tanácsi ülészakot befejezett tények elé

Uj kémiai vivmány

Órska szörmebundák (bontatlanul) divalos nutria barnára festhetők

CZINK-nél

tési nap ermekei

k a szózat:

mes célra. nemzetközi gyer- hivással fordult ozó embereihez. elja a munka- egélyezésére hi- tartandó nemzet-

n hiva- yprusi

vezére

ás vezéreit el- károkat meg- kkel. A szigeten ki, amely meg- tanács műkö- házza fel a tör-

A felsőházi ellen- r visszavonulása tt.

OTEL

Teljesen reno- rdószobák. Lift.

gar rdinand 133.

Válság és irodalom

Megjegyzés egy előadáshoz

Kolozsvár egyik előkelő klubjában, ahol hozzáértők népszerűen előadott ismertetésekben közlik napjaink problémáit, csütörtök este Gaál Gábor az irodalomnak a válsághoz való viszonyáról értekezett katedrai precizitással és mondhatnám tankerületi szigorral végrehajtott megállapításokkal. Kerek, nagy szemüvegein átlobogtatta nemes haragját, amit belesüvitett egyetlen kérdésbe:

— Két-három esztendeje nyilvánvalóvá lett a világválság, hol késik a krízis lírikusa, epikus, drámai érzékeltetője? Hol az író, aki fáklát lobogtatva mutatja a káoszról a tisztulás felé vezető utat, hol a költő, aki a mai érzésvilágát komponálja, hol a dramaturg, aki a konfliktusokból magasabb megoldásokat hoz?

Nem ilyen volt a kérdések megfogalmazása, de ilyesmire volt a veleje. Közben sok igazat lehetett hallani: a líra pusztulásáról, a gépnél költői kiaknázatlanságairól, a tehetségesek eszmékben való szármasságáról; arról, hogy egy leáldozóban levő rendszert hogyan szolgálja az „ihletett” lélek, hogyan narkotizálja időszertlen firlefancal. De mindebből félharsan a majdnem vádszerűen hangzó kérdés: hol késik a kor irodalma? Bár azért megállapítja, hogy az új rend új írója is mutatkozik. Főlörol franciákat, németeket és a magyarok közül a pesti Nagy Lajost és a kolozsvári Szilágyi Andrást.

Kassákat kihagyta, Capeket is, Tollert is.

Az előadásokat vita szokta követni. En is vitáztam volna kérem, de az exteriörömet (fordított ruha, beretvátlan arc, nyíratlan frizura) nem tartottam alkalmasnak arra, hogy magamra szegeztessem a közfigyelmet. Így tehát e helyen vitázatok. Röviden.

1. A krízis bizonyára a háborúval kezdett erjedni és most (talán) rothadási szakába lépett. Az irodalom számára a közel két évtized nem perspektíva. Az irodalom most a háborúk remiszenciái után kezd a forradalmakat mintázni, de ez napi munka és az olvasó szórakoztatására, vagy idegeinek megtáncoltatására készül.

2. Vissza kell gondolni a kapitalizmus kifejlődésének korára, amikor a gépek a dolgozók százezreit hajigálták az uccára. Ez volt az első nagy krízis: az angol és német textil-válság. A múlt század közepétől történt ez és bizony elmúlt vagy négy évtized, míg Gerhart Hauptmann a Takácsokban, Zola a Germinalban, Heyermanns a Reményben rávilágított a kapitalizmus embertelenségeire. Vagyis arra kell kérnem, bizonyára többek nevében is Gaál Gábort: legyen türelmemmel.

3. A válságban nem várunk üdvöt és világosságot az irodalomtól. Politikusok, főleg azonban kögazdászok, gyakorlati emberek azok, akik az átcsoportosítás nagy művéhez eszmékkel szolgálhatnak. Gondoskodjon az irodalom főleg arról, hogy ezek az eszmék osztály-önzéstől és magánérdektől mentesek legyenek.

4. Új embereket, új érzéssel, új világnézettel, új akarással! Ezeket követelik motorikusan a gazdasági élet várható átforgalmódásai. Az (aktuális) irodalom figyeljen és őrizze a lényegét. A lényeg pedig: legyünk emberek! Egyszerűsödünk egymáshoz, mindenféle hatalmi, születési, pozícióbeli balítéletet hajtsunk el magunktól. A jövő nem kedvez az efajta luxuscikknek.

Vagyis:
5. Amint nemrégiben olvastam Rosenberg Sándor rabbi sírfeliratát: „Igaz pap volt — mert ember volt”. Jó lenne, ha az irodalom ilyesmit írna zászlajára. Az irodalom függessze fel a gyűlöletet, az irodalom mutassa be az embert a maga emberiségében.

Ennyi hozzászólásom lett volna a problémához.

(sz. i.)

— Ujabb munkás-elbocsátások a csehszlovákiai Skoda-műveknél. Prágából jelentik: Csehszlovák gazdasági körökben a Skoda-műveknél történt újabb munkás-elbocsátások nagy konsternációt keltek.

JAVUL A HELYZET, ha dolgozunk és tanulunk. Csekély összegekért jó könyveket kap a Lepage-antikváriumban, Kvár. Kérjen jegyzéket.

Raducanu volt munkaügyi miniszter a román gazdasági válságról tart előadást vasárnap Kolozsváron

Cluj-Kolozsvár, november 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Vasárnap dél előtt Kolozsvárra érkezik Jon Raducanu volt munkaügyi miniszter, a bukaresti kereskedelmi akadémia rektora. Raducanu délelőtt 11 órakor a kereskedelmi és iparkamara dísztermében „A romániai gazdasági válság” címmel tart igen érdekesnek ígérkező előadást, amely iránt nagy érdeklődés

nyilvánul meg.

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara vendége a nemzeti parasztpárt egyik vezető tagja s mint ilyen úgy a Maniu, mint a Mironescu kabinetnek tagja volt. Jelentős szerepet vitt a főváros pénzügyi életében és a gazdasági és pénzügyi problémáknak meglehetősen jó ismerője.

Egy olasz fiatalember meghamisította román vizumát, hogy ne kelljen idegen adót fizetnie

Gyorsított eljárással tárgyalják le az okirathamisítással vádolt fiatalember ügyét

Cluj-Kolozsvár, november 13. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Emilio Boselli olasz fiatalember, aki a dús gazdag olasz gyárosnak a fia, de iskoláit Romániában járta, néhány héttel ezelőtt Erdélybe érkezett, hogy régi ismerőseit felkeresse.

Az ifju Boselli egy megdöbbenés és egyébként csekély összeget kitevő idegenellenőrzési adót megtakarítsa. Meghamisította utlevelének vizumát és a rendőrség által kiállított tartózkodási engedélyt.

A sziguranca közegei rájöttek a hamisításra és azonnal őrizetbe vették az okirathamisításra vetemedett fiatal embert, akinek az érdekében a kolozsvári olasz konzulátus is intervenálni akart, amikor azonban a konzul tudomására jutott, hogy az okirathamisítás kétségtelenül megtörtént, az intervenciótól nyomban visszalépett.

Bosellit a sziguranca már át is adta az ügyészségnek, amely tekintettel arra, hogy idegen állampolgárról van szó, gyorsított eljárással tárgyalja le az ügyet.

Louis Brandeis november 13-án töltötte be 75-ik életévét

Amerika zsidósága nagy ünnepekkel hódol a kiváló vezérnek. Nachum Szokolow méltatása

Washington, november 13. November 13-án töltötte be Louis D. Brandeis, az Egyesült Államok legfelsőbb bíróságának tagja, az amerikai zsidóság egyik kiváló vezetője és a zsidó nemzeti otthon eszméjének nagy harcosa hetvenötödik életévét. Az amerikai zsidóság, főleg azonban az amerikai cionisták ezen a napon nagy ünnepélyesen részesítik a kiváló zsidó férfit.

Eletpályája

Louis D. Brandeis 1856 november 13-án született a Kentucky államban levő Louisvilleben. Jogi tanulmányokat folytatott és 1916-ig nem is vállalt közhivatalt, hanem Bosztonban mint híres és keresett ügyvéd élt. 1916-ban Wilson, az Egyesült Államok akkori elnöke, Brandeist a legfelsőbb bírósághoz. Ez nagy kitüntetés volt a zsidó származású ügyvédre, akire azonban még további kitüntetések vártak. 1917-ben Wilson egy bizottság élére állította, amely gyűjtötte és feldolgozta a béketárgyalások számára szükséges statisztikai és egyéb adatokat. Ő volt az, aki Wilsont megnyerte a zsidó nemzeti otthon eszméjének és biznyára Brandeis kedvéért tette, hogy a kongresszust leszávatatta a Balfour-deklaráció javára. 1919-ben Wilson kinevezte barátját a versaillesi békeszerződések amerikai megbízottjává. Brandeis azonban ezt a megbízást nem tudta elvállalni, mert a legfelsőbb bíróság elnöke nem nélkülözhetette a bíróság kiváló jogásztagját.

Zsidó közügyek

Brandeis nagy elfoglaltsága ellenére sem hanyagolta el a zsidó közügyeket. Megszervezte demokratikus alapon az amerikai zsidóságot, úgy, hogy a békeszerződések idején az amerikai zsidóság mint hatalmi tényező léphetett fel a zsidó igények megvalósítása érdekében. Még 1915-ben mozgalmat indított egy demokratikus amerikai zsidó kongresszus összehívása érdekében. A háború végén ez a kongresszus összeült és meg lehet állapítani, hogy Brandeis sokban hozzájárult a kongresszus révén ahhoz, hogy az amerikai zsidóság jelentősége világpolitikailag ki-domborodott. Meg lehet állapítani azt is, hogy ez a szervezet a zsidó nemzeti otthon proklamálásában nagy szerepet játszott. Brandeis maga a Balfour-deklaráció előkészítésében és megformálásában közvetlenül is közreműködött.

Az amerikai cionisták pittsburgi országos konferenciája 1918-ban Brandeist a szervezet díszelnökévé választotta meg. 1920 júliusában Brandeis vezette a londoni kongresszust. Ekkor azt az álláspontot foglalta el, hogy a Palesztinában érdekelt nemcionistákat is be kell vonni a szervezetbe és ezekkel a férfakkal együtt kell egy erős exekutívát alkotni „a világ zsidóságának bizalma alapján”. Brandeis a cionista galut-nacionalizmus ellenfelenek mutatkozott. 1920-ban a cionista exekutive díszelnökévé választotta őt. Követelése és nézetei a cionizmusról mégis olyan ellentétet kellett közöttük és a cionista világszervezetet majoritása között, hogy az amerikai cionisták többsége 1921-ben állást foglalt vele szemben és Weizmann mellé állott. A clewelandi cionista gyűlésen a Brandeis-csoport megbukott és Brandeis maga harminchat más vezető cionistával elhagyta a szervezetet és önálló cionista munkát végzett. Egy idő óta azonban Brandeis és barátai ismét az amerikai cionista szervezetben vannak és pedig vezetőszerepben.

Szokolow jellemzése Brandeistről

London, november 13. Nachum Szokolow, a cionista világszervezet és a Jewish Agency elnöke, a jubileum alkalmából méltatást közölt Louis Brandeistről. „A cionista vezér a következőket írja:

„Louis Brandeis népünk büszkesége. Nagy megtestesítője fajunk gényusának és személye legjobb bizonyítéka annak, hogy a zsidó emancipáció milyen hasznára vált az egész emberiségnek.

Tiszta lelkű ember és talpig férfi Louis Brandeis. Semmi önteltség, semmi affektáltság, semmi alakoskodás lényében. Elragadóan közvetlen, szereti az életet, becsületes, ítéleteiben kristályosan felül-emelkedett. E tulajdonságoknak köszönheti, hogy sokan tisztelik és szeretik és nagyon kevesen gyűlölik. Ha gondolataival nem is tud meggyőzni mindig bennünket, élete példájával a szívünket mindenkor megnyeri. Brandeis a világ zsidóságának egyik nagy alakja, Amerikának méltó nagy gyermeke, aki a demokráciának óriási szolgálatakat tett. Amióta él, mindig is védője volt a munkásoknak az igazságtalan kizsákmányolással szemben. Az egész amerikai nép fantáziáját foglalkoztatja nemes egyénisége. A Brandeis név már szimbólummá vált Amerikában. Kívánom, hogy életének alkotmányát a cion szeretet harmóniája lengje át”.

Az erdélyi könyvpiac szenzációja
Szilágyi András
új kölete
Az idő katonái
A falusi szegények életének és sorsának mesterei rajza
Ára 90 lej
Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályán utján.

Megalakult a kolozsvári Hazzamir Dal- és Kultur-egyesület

Csütörtökön este a kolozsvári kongresszusi hitközség nagytermében dr Fischer József elnök vezetésével megalakult a Hazzamir dal- és kulturegyesület.

Az alakuló gyűlésen a kolozsvári zsidóság értelmiségének legjobbjai jelentek meg, akik lelkesen elhatározták a zsidó dal és zene kultiválására célzó új egyesület életrehozását.

Az elnökölő dr Fischer József megnyitó beszédében rámutatott a zsidó zene fontosságára. Üdvözölte mindazokat, akik ebben a munkában részt kívánnak venni. A Hazzamir egy maga sabb művelődési egységet kell, hogy jelentsen, melynek zászlaja alatt pártáryalatra való tekintet nélkül tömörülnök kell mindazoknak, akik hivat a zsidó zenének és kultúrának.

Az alapszabálytervezetet Brief Dávid olvasta fel dr Vári Ákos közjegyző jelenlétében. Az alapszabályokat elfogadták és az egyesület kimondotta megalakulását.

Ezután megejtették a tisztikar választását, mely a következőképpen alakult meg:

Díszelnök dr Fischer József, elnök dr Neufeld Jenőné, ügyvezető alelnök Brief Dávid, alelnökök Weinberger Nándorné és dr Schwartz Lajos, főtitkár Izrael Henrik, titkár Simon Margit, pénztáros dr Fenichel Józsefné, ellenőr Blum Ius, gazda Grünfeld József, könyvtáros Goldstein Emilia, ügyész dr Fenichel József.

Ezenkívül megválasztottak egy harminctagu választmányt és egy harminctagu számvizsgáló bizottságot.

A megválasztott tisztikar nevében dr Neufeld Jenőné tetszéssel fogadott beszédében megköszönte a választást és a zsidó zenepártoló közönség támogatását kérte, hogy a megalakult dal- és kulturegyesület a zsidó dalt minél jobban népszerűsítthesse és terjeszthesse.

Az alakuló gyűlés dr Fischer József elnök zárószavaival lelkes hangulatban ért véget.

— Zajtalan villamoskocsik. Newyorkból jelentik: Newyork uccáin a napokban megjelennek az első zajtalan villamoskocsik, kerekeiken gumibroncsokkal s egész felépítésükben aszbeszt- és gumipárnázással.

— 12 évi kényszermunkára ítélték egy párizsi milliomost. Párizsból jelentik: Kétnapos tárgyalás után a párizsi esküdt bíróság tegnapi este hozta meg ítéletét Jean Houyet párizsi milliomos bűnperében, aki ez év tavaszán féltékenységből meggyilkolta barátnőjét, Robida varrónőt. A párizsi esküdtbíróság büntönsnek mondotta ki a milliomost és a verditk alapján a bíróság 12 évi fegyházra ítélte a gyilkost.

„OLLA”
GUMI
A világmárka megóvja Önt a némi betegségektől.

Gazdasági krízis a régi zsidó világban

Irta: Dr. Lövy Ferenc

„Az újabb nyomorúság elfeledtetik a régieket“ mondják bizonyára bőséges tapasztalatok alapján a talmud bölcsői és mondhatják keserves küzdelmei között a mai világkrízisben a legtöbbet szenvedő zsidóság. Van azonban, hogy az ember azt mondja: No ilyesmi még sosem volt! Tévedés. Volt bizony akárhánszor, de az egyik ember elfelejtette, a másik meg sosem tudta.

Elnyomásra, szenvedésre, nyomorúságra a zsidóságnak nem kell a szomszédba menni például, adatokért; de már az ókorban, mikor még saját földjén lakott és főleg ősi foglalkozása után élt, egy olyan gazdasági krízisen ment át, mely rendkívüli intézkedést váltott ki, akárcsak napjainkban.

A zsidóság míg saját országában élt, földmivelő, baromtenyésztő nép volt. Ipar és kereskedelem nem volt kenyeré. A királyság kezdetén Saul idejében pl. egyetlen fegyverkovács sem volt az országban (a megelőző korban, az elnyomó filiszteusok nem engedték, nehogy fegyverkezhesenek — akárcsak napjainkban csinálják!) —, úgy hogy csak a királynak és fiának volt rendes fegyverzet. Talán még gyöngébben állott a kereskedelem, amit le is néztek. A zsidó asszony a gyolcsot, az övet, amit házilag készített, eladta a „kanáninak“. — olvassuk a Példabeszédek könyvében, a derék asszony dicseretében. Mint ahogy most mondják, hogy eladnak valamit a zsidónak“. A kereskedelmet Izrael országában az őslakó kanániak üzték és arra fogták — joggal, vagy ok nélkül — mindazt, amit később a kereskedő zsidókra kentek. „Kanaánnak kezében csalfa mérleg van, kifosztani szeret“ — panaszkodik Hósea próféta a VIII-ik polgári időszámítás előtti században és három századdal utóbb, még a legutolsó próféták, egyike, Zechárja, azon véleményének ad kifejezést, hogy majd az eljövendő boldogabb időkben a többi között „nem lesz kanaáni (kereskedő) többé az Örökkévaló házában.“ (Amihez nagyon is hasonlít a későbbi keresztény elbeszélés a kufárok kiűzéséről a jeruzsálemi templomból!)

A bibliai zsidóság, mint látjuk, nem volt iparos, még kevésbé kereskedő nép, nem is foglalkozott kölcsön- és hitellejekkel. Sőt a biblia egyenesen akadályozza és tiltja a kamatvevést. „Midőn elszegényedik testvéred, ne végy tőle kamatot (pénzben), vagy többletet (gabonában)... A talmud meg annyira megy, hogy a kamatot szedővel szemben még azt is megengedi — amit különben a legnagyobb bűnnek tart —, hogy beárulják az elnyomó ellenséges hatóságnál. Természetesen akkor még nem voltak pénzintézetek, sem kölcsönvett pénzzel nem csináltak üzleteket, nem alapítottak vállalatokat. Megszorult emberek kisegítéséről volt szó és a hitelező heverő pénzét nem tehetette kamatozásra pénzintézetbe, sem más ként nem értékesíthette. Ha tehát felebarátjától kamatot vagy többletet vett volna, úgy az megszorult embertársának jogosulatlan kizsákmányolását jelentette volna.

Van azonban a biblia ebből kifolyólag egy csodálatos parancsolata, melyhez hasonlóan egyetlen más törvénykönyvben sem találunk és ez a „sömíta“ az elengedés törvénye. „Hét év után tégy elengedést“. Ez az elengedés módja: engedje el minden hitelező az adósságot, amit hitelezett felebarátjának. Óvakodjál, nehogy alávaló gondolat támadjon szivedben mondván: közeledik a hetedik év, az elengedés éve és nem adnál szűkölködő testvérednek, az pedig majd kiált ellened az Örökkévalóhoz és vétek lesz rajtad“. A hetedik — a szombat — esztendőben magától elévült mindenemü adósság a régi Izraelben. Itt megint nem a részvényes és betét-

pénzekkel dolgozó pénzintézetekről van szó, amelyek akkor nem léteztek, hanem szivességi, baráti kölcsönről, amelyet a megszorult vagy tönkrement adós nem tudott megfizetni s amelyről a hitelező akarva, nem akarva, félig-meddig már le is mondott, ha csak nem akarta a szerencsétlen adósnak csekély ingóságát lefoglalni, vagy adósságáért őt magát vagy gyermekeit rabzolgának eladni. Tehát az elengedés olyasmi volt, mint aki jó arcot vág a rossz tréfához, vagy aki évi zárlatkor leírja és törli a behajthatatlan adósságot, hogy ne éktelenkedjék ott hiába, mint tényleges vagyon. Csak az eljárás formája volt szebb. Páratlan humanitás nyilvánul meg e törvényben, de azt is szemelőtt kell tartanunk, hogy a biblia nem kérlelhetetlen paragrafusokból álló törvénykönyv, hanem valláskönyv, szentírás. Különös naivitást sem kell látnunk az elengedési törvényben, melynek kihatását vagy hasonmását látjuk most a bibliai Amerikai Egyesült Államok elgondolásában, mely a lehetetlen gazdasági válságban szenvedő európai országoknak milliárdos adósságokat akar elengedni (amit különben aligha tudna valaha is egészen behajtani). Hogy lesz-e valami a tervből, azt most senki sem tudja még; de ha igen, úgy az ősi zsidó eszme megvalósulását érezzük meg.

Az élet és gyakorlat azonban tulteszi magát minden törvényen s hiába intett a biblia, nehogy alávaló gondolat (jellemző a biblia e szokatlan és erős kifejezése!) támadjon az emberben, hogy közeledik a hetedik, az elengedés éve és odaveszhet a kihitelezett összeg, mert az ember elsősorban mégis csak a saját érdekére gondol és kifogást keres és talál-hogy ne kelljen kölcsönözni. Időszámításunk előtti első században Judea római fennhatóság alá került, önállósága csak látszólagos volt és Róma kénye-kedvétől függött. Ezzel kapcsolatosan a zsidóság természetesen belesodródott a római világ birodalom komplikáltabb életmódjába.

A biblia évezredekkel megelőző korunkat, hathatósan gondoskodott a kisbirtok, vagy hogy mai nyelven szóljunk, a parasztbirtok védelméről, mert hiszen Judea elsősorban agrárállam volt. Ezt célozza a jóbél törvénye, melynek értelmében a jubileumi (ötvenedik) évben a földbirtok minden válság nélkül visszazsárlott eredeti tulajdonosának, illetve törvényes örökösének birtokába, ami egyfelől meggátolta a nagybirtokok keletkezését, másfelől a nagy néptömegek földnélküliségét tette lehetetlenné. Ennek a nehéz kérdésnek megoldása foglalkoztatja ma is az egyes, de különösen az agrár-államokat; ezért csinálják több vagy kevesebb (fájdalom, inkább kevesebb, mint több szerencsével) a különböző agrár-reformokat. A kisbirtok védelmére és a szegény ember teljes elszegényedésének meggátolására szolgál az elengedés éve, mely a kisembert megóvta a nincstelenségtől, a társadalmat a mindenre képes, elkeseredett elemektől. Ez be is vált, míg a zsidóság önálló, független és homogén nép volt és míg a vallási és állami törvények között nem volt ellentét, azonban nem volt fenntartható a római uralom alatt.

Talán nem tévedünk, ha azt hisszük, hogy ekkor jelentkezett a zsidóság gazdasági életében először mint akadály a válás. A rómaiak, még ha néha kénytelenek voltak is a hetedik, vagyis a szombat-évben, midőn nem volt aratás, az adót mérsékelni vagy részben elengedni, de magában a gazdasági életben általában is katasztrofálisnak mutatkozott a bibliai elengedési év. Nincsenek részletes feljegyzéseink és adataink az egyes tényekről, de egy különös rendelet reflektorfényt vet az akkori zsidó gazdasági krízisre, mely

sokat, talán mindent megmagyaráz. Híllél, a türelméről híres Híllél patriarcha, aki tudása, jámborsága által a zsidó válásos élet legfőbb irányítója lett, egy addig példátlan lépésre határozta el magát. Látva a gazdasági krízist, melyet a bibliai elengedési év törvényének szövege betartása okozott, egy új, ismeretlen intézményt teremtett meg, mely minden formáság és látszat megóvása mellett a biblia egy parancsának érvénytelenítését pecsételte meg. Csak ha szemelőtt tartjuk, hogy zsidó felfogás szerint az isteni tan s annak minden egyes törvénye, minden egyes szava megdönthetetlen és megváltozhatatlan, csak úgy tudjuk sejteni, mi csoda rémes gazdasági válság lehetett akkor Palesztinában, ha a vallásos élet legfőbb óra és irányítója, bár törvényes formák betartásával, de mégis kénytelen volt a „proszbol“-intézményt megteremteni a társadalom javára (mipné tikun háolám). Proszbol nem zsidó szó, hanem mint hangzása rögtön elárulja, görög eredetű. Még pedig nem is klasszikus, hanem a későbbi, alexandriai görög nyelvinkincsből kölcsönzött kifejezés és mint Blau professor, korunk egyik legnagyobb zsidó tudósa, az újabb időkben felfedezett ókori egyiptomi papiruszletek alapján megállapította, az alexandriai görög-római joggyakorlat mintájára alkotott, természetesen a zsidó viszonyokat és bibliai törvény szemelőtt

tartó formula. Szó szerinti jelentése kb. hozzátevés, kikötés. Célja, rendeltetése az volt, hogy ha valaki nem akarta, hogy követelése a hetedik, az elengedési évben megsemmisüljön, úgy a „Bész Din“ (törvényeszk) előtt egy proszbol iratot, amely okmány erejénél fogva követelése az elengedés évében nem semmisült meg, hanem tovább is érvényben maradt. Idegen szó, a héberben nem volt rá kifejezés (és Híllél bizonyára, ha tudott volna sem akart rá hébert teremteni) és idegen intézmény maradt a proszbol, de szükség volt rá, akkor is, később is, különösen a Hadrián császár idejében támadt zsidó üldözések korában és a zsidó gazdasági élet kimentette vele a válságból, ha minyárt a bibliai törvény szövege értelmének rovására is. Magáról a proszbolról már a Talmudban is eltérő a vélemény, ugyszintén Maimuni (Rámbám) és Rási, a talmudi törvények legfőbb magyarázói sem egyeznek egészen, de tény, hogy a Híllél által létesített intézmény polgárjogot nyert az akkori zsidó gazdasági életben és mint megállapítható, az akkori és későbbi válságos gazdasági viszonyokban nyert alkalmazást a nyomasztó krízis leküzdésére.

A szükség ugyanis nemcsak törvényt bont, hanem törvényt teremt is. Rendkívüli idők, rendkívüli intézkedéseket szünek. A multban is így volt, ma is így van.

Franciaország felett is megkondult a munkanélküliség vészharangja

Az ujonnan megnyílt parlament a munkanélküliség kérdésével foglalkozik

Párizs, november 13. A törvényhozás öszi ülészaka ma megnyílt. A kamarában a napirend megállapítása ügyében támadt vitában Laval fejtette a bizalmi kérdést s 311 szavazattal 272 ellenében meg is szerezte a többséget a kormány napirendi javaslati számára. A francia külpolitika felett a vita kedden kezdődik. Addig a kamara a munkanélküliség kérdésével és mezőgazdasági javaslatok tárgyalásával fog foglalkozni. Laval be-

jelentette, hogy a hivatalos lap pénteki száma kormányrendeletet közöl a munkanélküliek támogatásáról. A segélyösszegek felét az állam adja. A kommunistáknak a parlament előtt tervezett mostretüntetését a rendőrség betiltotta s rendeletének érvényt is szerzett.

Párizs, november 13. Valószínű, hogy rövidesen be fogják tiltani külföldi munkások munkavállalását.

Az aradi pénzügyigazgatóság egymillió lejes hiánya

Az elcsereált pénzkötegek. Titokban folyt a nyomozás a hiány felderítésére. A minisztérium leiratban tudatja, hogy a millió lej megkerült

Arad, november 13. Az aradi pénzügyigazgatóságon érdekes ügyben folytattak nyomozást a legnagyobb titokban. A főpénztárban ugyanis az elmúlt héten a szokásos napi zárlatnál egy millió lejes hiányt fedeztek fel. A hatalmas összeg hiánya csak úgy volt elképzelhető, hogy a főpénztár valakinek a kifizetésnél tévesen utalta ki ezt az összeget, oly módon, hogy magasabb értékű pénzesomagot adtak át részére. A nyomozás a késő éjjeli órákig tartott, azonban semmiféle pozitív eredménnyel nem végződött. Most azután

fordulat állott be, amennyiben a pénzügyminisztérium leirata érkezett Aradra, amelyben közölte, hogy a beszolgáltatott pénzkötegek közül kettő volt, amely 1000 lejeseket tartalmazott kétféle millió lej értékben, míg a kisérőlevélben a két csomag csak 500 lejeseknek volt feltüntetve egymillió lej értékben. Innen származott tehát az egymillió lejes hiány, amelyet a pénzügyminisztérium fedezett fel s amelyet az aradi pénzügyigazgatóság javára könyveltek el.

Egy ügyvéd agyonlövésével fenyegeti a magyar államférfiakat

A bécsi rendőrség őrizetbe helyezte a fenyegető ügyvédet

Budapest, november 13. Buday Kálmán volt pécsi ügyvéd, akit az ügyvédi kamara felfüggesztett ügyvédi praxisának gyakorlásától, külföldről egyre-másra küldi a fenyegető leveleket a magyar igazságügyi hatóságokhoz, melyekben követeli, hogy a hatóságok vonják vissza felfüggesztését. Egyik nemrégiben kelt levelében azt a bejelentést tette, hogy az első magyar államférfit, aki Bécsbe fog érkezni, agyonlövöi.

Pár nappal ezelőtt egy magyar delegáció Bécsbe utazása alkalmából a fenyegető ügyvédet a bécsi rendőrség letartóztatta és ekkor egy töltött revolvért találtak nála. Magyarország ekkor kérte Buday kiadatását, az osztrák hatóságok azonban most egy végleges átiratot küldöttek a magyar igazságügyi minisztériumhoz, amelyben bejelentették, hogy Buday Kálmán nem adják ki, mivel cselekménye politikai jellegű. A bécsi törvényszék mai tárgyalásán egy hónapi fogházra

ítélte Buday Kálmánt, melyet a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vett és így szabadlábra helyezte.

ORVOSI KÖNYVEKET olvasni lehet a Lepage Antikváriumban, Cluj. Kérjen jegyzéket!

2 lejbe kerül egy borotválás

„IDEAL“

késnélküli borotváló porral, amely egredül kipróbált és elismert higiénikus, egészséges és legolcsóbb. Kérjen mindent az „IDEAL“ védjeggyel ellátott borotváló port 1/4 krg.-os csomagolásban, amely 5 borotválásra elegendő és amelynek az ára 10 lej, vagy direkt a készítőnél: Reszling József borbély Cluj, Reg. Ferdinand 30. Óvakodjunk az utánzattól!

**A régi jelszót:
százért egy milliót csak
Zsidó Kórházsorsjegy-
gyel válthatja valóra**

Szombat, 1931. n
HIL
UJ KELET az
bánsági zsidó
Főszerkesztő:
Felelős szerkesztő:
Bukaresti
Hátszegi Ernő,
Köztársaság utányon
megjelölésével
Egy volon
Szín: a szerkesztő
szatnál az utols
és az utolsó tolla
árgóktól levetett
vára megírni. A
pednek, akik azt
dom. Dehogy is
mi! Olyan jó a
egni és ellesni,
szaporaközva odas
szák ki a kabát
et, a megoldot
gyimást. Ezenfel
ük: istenadta, v
ha humor, amivel
ek ki mindenki
nyagok ok, le a k
eszleték, ti köze
erek: hivatalnok
árki mások. An
oz, hogy egyse
létemre az ő n
it tudom én mi
mindenre ripozt
szorkánysággal
mit csak egy f
ak mondani. Hel
tánuk csinálom.
gyekvő. Mindene
ajót és a feled
itanom. Azt há
ebben minden re
or ma hazulról
ál tévedésből az
szet és az anyá
és már a ruha is
ajtam, majdnem
lőknek minden a
A stílusommal a
j van. Nem ma
ember idegeire
kattogása, az
gnélküli csipke
k egymásnak
ég a telefon is
sztet. Am bárm
endes állat vag
égis muszáj fels
eszletek, erről a
ondító gépről, an
om se reggel, se
em.
Válaszoljanak
gen lármában a
endben is oly r
bernek jó gondol

Színház—Mozi

A Magyar Színház heti műsora

Szombat d. u. 3 órákor: Obsitos. (Ifjusági előadás nagyon olcsó helyárakkal, bevezető előadást tart Márton István tanár. Sorozatszám 52.)

Szombat este egyenlő 9 órákor: Cserebogár, sárga cserebogár. (Operette újdonság először! A „Hazudik a muzsikaszó”, Lehullott a rezgő nyárfa”, „Halványsárga róza” szerzőjének legújabb, legszebb, legjobb, Budapesten 85-ször adott új operettje. Lengyel Irén főlépésével. Premiére bérlet: 10. sz. Sorozatszám 53.)

Vasárnap d. u. 5 órákor: Akácfavirág. Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Sorozatszám: 54.)

Vasárnap este 7 órákor: Iglói diákok. (Nagyon olcsó mozihelyárakkal. Sorozatszám: 55.)

Vasárnap este 9 órákor: Cserebogár sárga cserebogár. (Operette újdonság 2-odszor Lengyel Irén főlépésével. Rendes helyárakkal. Bérlet „A” 9. szám. Sorozatszám 56.)

Hétfő este 8 1/2 órákor: Cserebogár sárga cserebogár. (3-adszor. Bérlet „B” 9. száma. Sorozatszám: 57.)

CORSO-MOZGÓ műsora

Szombaton 3, 5, 7, 9 órákor: A bécsi vig asszonyok. Világsikert aratott operettfilm. Rendezte: Bolváry Géza. Zenéje: Robert Stoltz. Főszereplő: Willy Forst, Irene Eisinger, Lee Parry, Paul Korbiger. Műsor előtt: Miki Maus.

Vasárnap d. e. 11 órákor matiné: Nagyvárosi fények. Főszereplő: Charlie Chaplin és Miki Maus.

Vasárnap 3, 5, 7, 9 órákor: A bécsi vig asszonyok.

SELECT-MOZGÓ műsora

Szombat: Grock élete. Szenzációs film, főszerepben: Grock világhírű artista személyesen és Liane Haid.

Vasárnap: Grock élete. Szenzációs film, melynek főszerepét a világhírű artista alakítja személyesen hallatlan sikerrel.

Hétfői kezdettel Gösta Eckman közismert művész első német filmje: Isabelle, tedd boldoggá életem. Elsőrangú film operett.

Szinkór-Mozgó műsora

Szombaton délután 6 órákor: Két szív egy keringőben. (Zwei Herzen in % Takt.) Közkívánatra! A főszerepben: Willy Forst, Oskar Karlweis, Grote Teimler stb. A legnagyobb sikerű filmoperett első 10 és 20 lejes helyáru előadása. Új Micky-Maus és új hangos hirdető.

Vasárnap d. e. 11 és d. u. 3 órákor: Két szív egy keringőben. Helyárak 10 és 20 lej.

URANIA-MOZGÓ műsora

Szombat: Amerika legjobb lovasa. Izgalmas cow-boy dráma. Főszerepben: Buck Jones.

Vasárnap: Amerika legjobb lovasa. Izgalmas cow-boy dráma. Főszerepben: Buck Jones.

TŐZSDE

Kolozsvár: Márka 40.20, holland forint 68.50, dolár 168 1/2, font 660, fr. frank 6.70, lira 8.80, cseh korona 4.97 1/2, pengő 26, dinár 3, silling 22.50, svájci frank 33.15, zloty 19.50, belga frank 24.

Bukarest: Francia frank 6.60, font 645, dollár 167.70, belga frank 23.50, lira 8.80, svájci frank 33, cseh korona 4.97 1/2, márka 40, pengő 29.75, holland forint 68.10.

Zürich: Márka 120.70, holland forint 206.20, dollár 5.15 3/4, font 19.37 1/2, francia frank 20.12, lira 26.47 1/2, cseh korona 15.10, pengő 90.02 1/2, dinár 9.10 lej 3.05, zloty 57.45, silling 71.50.

KÖZGAZDASÁG

Tarifaredukcióra készül a vasút

Bucuresti-Bukarest, november 13. A CFR igazgató tanácsa tegnap ülést tartott. A tanácskozáson több újabb szállítási tarifa mérséklésével foglalkoztak. Mindenekelőtt elhatározták az őrlésre szánt gabona tarifájának leállítását ugyanolyan mértékben, mint az exportgabonáét. Ezenkívül jelentős redukeiót eszközölnek a fa-

szállításban, ha 20 vagonnál nagyobb mennyiségről van szó. A jövőben kongresszusokra és kiállításokra csak abban az esetben bocsátanak ki kedvezményes jegyet, ha azok vidéki városokban tartatnak meg, mivel a multban rengeteg visszaélés történt a Bukarestbe szülő kedvezményes jegyek körül.

Franciaország határán feltartóztatták az utbanlevő romániai állatszallítmányokat

Cluj-Kolozsvár, november 13. Egyik nagy állatexport vállalat bécsi központja táviratilag értesítette tegnap kolozsvári fiókjait, hogy szüntesse be a franciaországi kivitelét. A távirat azt a meglepő hírt közli, hogy Franciaország váratlanul eltiltotta Románia élőállatbevételét és az utban levő szállítmányokat a határon feltartóztatta.

Természetesen a cég romániai képviselői utasítást kaptak a kormánytól teendő sürgős közbenjárásra. A bukaresti fiókjintézet a kereskedelmi miniszter utján valószínűleg diplomáciai intervencióval fogja a francia kormányt sérelmes rendelkezésének hatálytalansítására kérni. Értesüléseink szerint a francia kormány váratlan zárata azzal magyarázható, hogy nemrégiben egyik francia konzorcium megállapodást kötött a kormánnyal, melynek alapján francia tőke és kereskedelem

veszi át s szervezi meg Románia franciaországi élőállat kivitelét, ha ezután az osztrák, cseh és svájci közvetítők megkerülésével bonyolítják le. A francia kormány direkt élőállatkereskedelemnek hajlandó nagyobb vámkedvezményeket nyújtani. Lehet, hogy a francia kormány zárata az osztrák és svájci cégek közvetítő marhakereskedelmére vonatkozik. A bécsi központ szűkszavú távirata, amely leállítja az újabb szállítmányok elindítását, nem részletezi a kérdésnek azt az oldalát, úgy állítva be a zárlatot, mintha minden élőállat szállítmányra kiterjedne. Amennyiben a szóbanforgó cég értesülése a tényeknek megfelel, rendkívül meglepi a romániai közgazdasági és kormányköröket, hiszen a romániai állatkivitel sérelme közvetlenül a román-francia új kedvezményesebb kereskedelmi szerződés megkötésének előestéjén történik.

RADIO MŰSOR

Szombat, november 14.

Bukaresti. 19.30: Közv. az Operaházból. Utána hírek.

Budapest. 9.15: Szalózenekar. 9.30: Hírek. 12.05: Grammfónhangv. 19.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Játzóóra. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5.15: Cigányzene. — 6.15: Mit üzen a rádió. 7: Dalegyleti hangv. 7.50: A jövő építőművészete. 8.20:

Tarka est. 10.20: Pontos időjelzés, időjárás, hírek, majd cigányzene.

Bécs. 16.50: Szimfonikus hangverseny. 19.30: Gounod: Foust című operája. — 23: Jazz.

Berlin. 20: Hangverseny. Breslau. 22.30: Táncczene. Frankfurt. 18: Rádiózenekar. Lipcse. 22.15: Táncczene. Langenberg. 24: Szólisták hangv. Stuttgart. 21.35: Operettrészlet. Varsó. 19.50: Grammfón. 20.15: Könyvnyű zene dalokkal. 22.10: Chopin szonáta és ballada. 23: Könyvnyű és táncczene. Kattowitz. 20.10: Chopin-művek.

Olcsó könyvvásár!

Aldanov: A gondolkodó ördög. 1—3 kötet 450 L
Bacsó: Novellák 30 L
Coster: Nászutazás 40 L
Barbusse: Jézus 65 L
Barbusse: Világosság 30 L
Csehov: A vizsgálóbíró 50 L
Domela: Az álherceg 50 L
Dollar: Mess Mend 40 L
Dreiser: Amerikai tragédia 3 kötet 500 L
Ego: Mari 5 L
Feldmann: Az anya teste 40 L
France: Fehér kövön 120 L
Glaeser: 909-esek 95 L
Galswothy: Testvériség 48 L
Gergely: Achrem Ficko 150 L
Gorgij: Gyonás 60 L
Gorgij: Besugó 120 L
Gorgij: Emberek között 110 L
Hamsun: Őszi csillagok 15 L
Hamsun: Éhség 50 L
Hamsun: Új föld, két kötet 80 L
Hasek: Szejk I. II. 190 L
Hugó: Tenger munkásai I. II. kötet 100 L
Hugó: Nevető ember I. II. 150 L
Irwing Rip van Winkle 5 L
London: Ádám előtt 45 L
London: Vaspata 135 L
Nagy Lajos: A jó fiu 5 L

Nagy Lajos: Bérház 60 L
Renn: Háboru 160 L
Révész B.: A nagy börtön 5 L
Révész B.: Új novellák 35 L
Rubin: Az ember, aki tőke és kamat 30 L
Sinclair: Kutató Sámuel 66 L
Sinclair: Ács fiának hívnak 132 L
Sinclair: Özönvíz után 50 L
Sinclair: 100% 90 L
Swinnerton: Estétől — reggelig 50 L
Szakasits: Családi tűzhely 5 L
Szilágyi Sándor: Új pásztor 95 L
Tolsztoj: Mérceláb 40 L
Turgenyev: Kivégzés 40 L
Tillier: Benjámín bácsi 30 L
Victor W.: Egy a sok közül 40 L
Vámbéry: Sajtóbilincsek 5 L
Várnai: Háboru 5 L
Várnai: Sorsunk, életünk 5 L
Voltaire: Zadig 40 L
Zola: Alom 35 L
Zola: Pénz 40 L
Zola: A malom ostroma 5 L
Zola: Lourdes 100 L
Zola: Róma 100 L
Zola: Páris 100 L
Zola: Jó polgári koszt 35 L
Zola: Claude vallomása 35 L

Megszerezhetők az Uj Kelet könyvosztályában

MEGJELENT

SALAMON LÁSZLÓ (SALLO TAMÁS)
NINCIS MÁS MEGOLDÁS

Ara: 40 lej és portó
Ez a könyv a legújabb tanulmányok és nagy gazdasági és kulturális problémáiról. Minden intellektuális embernek, minden a közgazdasági problémáira foglalkozó embernek el kell olvasnia!
Küldje az Uj Kelet könyvosztálynak!

Poznan. 20.15: Könyvnyű zene.
Milánó. 18: Grammfón. 19.15: Könyvnyű zene. 19.40: Grammfón.
Róma. 20.10: Gramofón. 21: Antik modern operaest.
Prága. 21: Fuvószene.
Pozsony. 17: Grammfón.
Brünn. 15: Rádiózenekar. 21: Táncczene.
Osló. 22.05: Dalok. 22.35: Táncczene.
Stockholm. 20.45: Grammfón. 22: Táncczene.
Svájci Aleman adó. 20: Szimfonikus hangverseny.
Svájci Romand adó. 20: Népszerű zene.
21: Hangverseny.
Toulouse. 22.30: Francia operettrészlet.
23: Grammfón. 23.45: Jazz.

Apróhirdetések

ERTESÍTÉS
Elvállalom kézimunkáknak montirozását, régi keretek aranyozását és javítását. Estéknként állandó kiállítás. Somlyó aranyozó, Str. Iuliu Maniu.

Ujra megnyitott Léb ort. kóser étterem Malom ucca 14. szám alatt! Izletes étel olcsó árak, kellemes helyiség. Utazókna 10 százalékos kedvezmény. Abonoma, esküvők, bankettek olcsó áron.

Menzához két percre különbejárattal tartozó szobába, zongorahasználattal, esetleg teljes ellátással, két egyetemi hallgató lakást kaphat. Cim a kiadóban.

Rentabilis kereskedelmi vállalat nagyváltásához pénzes társat keresek. Cim kiadóban.

Ezüst evőeszköz vásárlásánál csak harang védjeggyel ellátott árut kérjék, mint egyedüli bármely külföldivel egyenértékűt, Tacumul ezüstárnyagár Cluj. Str. Gen. Neculcea (Kornis ucca) Nr. 10.

Schwartz Ignácné Vegetárius Étterem Cluj, Caiea Regele Ferdinand (Wesselen ucca) 23. Bejárattal a Szappan ucca felől. Változatos, izletes vegetárius ételek. Gyermekes kiszolgálás. Nagyon olcsó árak.

Kiadó különbejárattal, parkettes butorított szoba komplett hálóval, Caiea Regele Ferdinand 107., földszint, utolsó ajtó.

Román anyanyelvű, zsidó főiskolai hallgató, ki a francia nyelvet is bírja, órákat adna koszt vagy lakás ellenében. Ajánlatot „Biztos eredmény” jellegére a kiadóba kér.

Francia órákat adok olcsó díjazás mellett. Cim a kiadóban.

Keresek üzlethelyiséget központban, esetleg nagyobb helyiségből elválasztott konyhával. Cim leadható Ernster vendéglősnél Cluj, Szappan ucca.

Egyetemi hallgató lakótársnót keresek különbejárattal butorított szobához, földszintben és zongorahasználattal. Cim a kiadóban.

Szép, prima minőségű dióbeli olcsón kapható Malek Vilmosnál, Petroseni.

Azonnalra keresek belvárosban 2—3 szobás teljes komforttal berendezett butorított lakást. Cim a kiadóhivatalban.

Tanárjelölt lakás ellenében háztartást vállal. Cim a kiadóban.

Kölsönt keresek 1.000.000 lejig elhelyi bekebelezésre Clujon legforgalmasabb helyen bérházra többszörös fedezettel. Ajánlatok e lap kiadóiban zárt borítékban „Biztos” jellegére.

KIV. ÉVI
Cluj—
novembe
5692

As Uj Kel
és háns

Ökkekink
forrás m

Kéziratoka
megőrzésü.

Egy rendh

Volt már legkonferencia, egész rakás legot.

Tetejében me paktumot.

Ennyi minde hány esztendő! És most a mar gan lölvöldözi szok, japánok

A Népszövet gyermekeinek, zottságoknak a ettől a nagy Mennél jobban kitarthatban ha leszerelünk.

Ugy látszik, hagyó ige. Nem időben. Még se vös ígét ebben még kevésbé a tem. Ha már r melyik politika nálja: én le fo kább így: TE!

Hegel-cen

Az emberiség gazdasági hata történelme, harrális rezdülésekben kialakult vá sérték. A filokorok társaság és elképzeléseit mindenkor jelen lehettek megelé kal.

A természett fejlődés-elmélet szat, még inkább lomtudományok filozófiai elkép a ködös utópia. Tem törvényeit célkitűzések ing

Csak a pozitív nak hajnalán fejlődni, hogy tudományok tu nek a fejlődésnek az a klasszikus nek egyik legki az a Hegel vo évfordulóját e ünnepleni a nékedőbb reprezet a német marxist

Ha ezt az utfigyelembe, önk kérdés, hogy mi az a szellemi m ves és aktuáli nelmi hordozója got, egy elvont hódolásra kész

Aki a tudom fiai kiindulásait hogy az ugyne maga külön g géli filozófia g tette át és form ábrázatára. Heg ismerte azt a n perccenként beig hogy a történel lentétek harcá — egy, az alac sabbrendűhöz v rit ki.

Csakhogy Heg felismerést még formulálba kény lektikus fejlődé lom önkifejtésér

Ennek ellenér társaira, a feltör gárságra volt d lektikai gondol még ma is továb